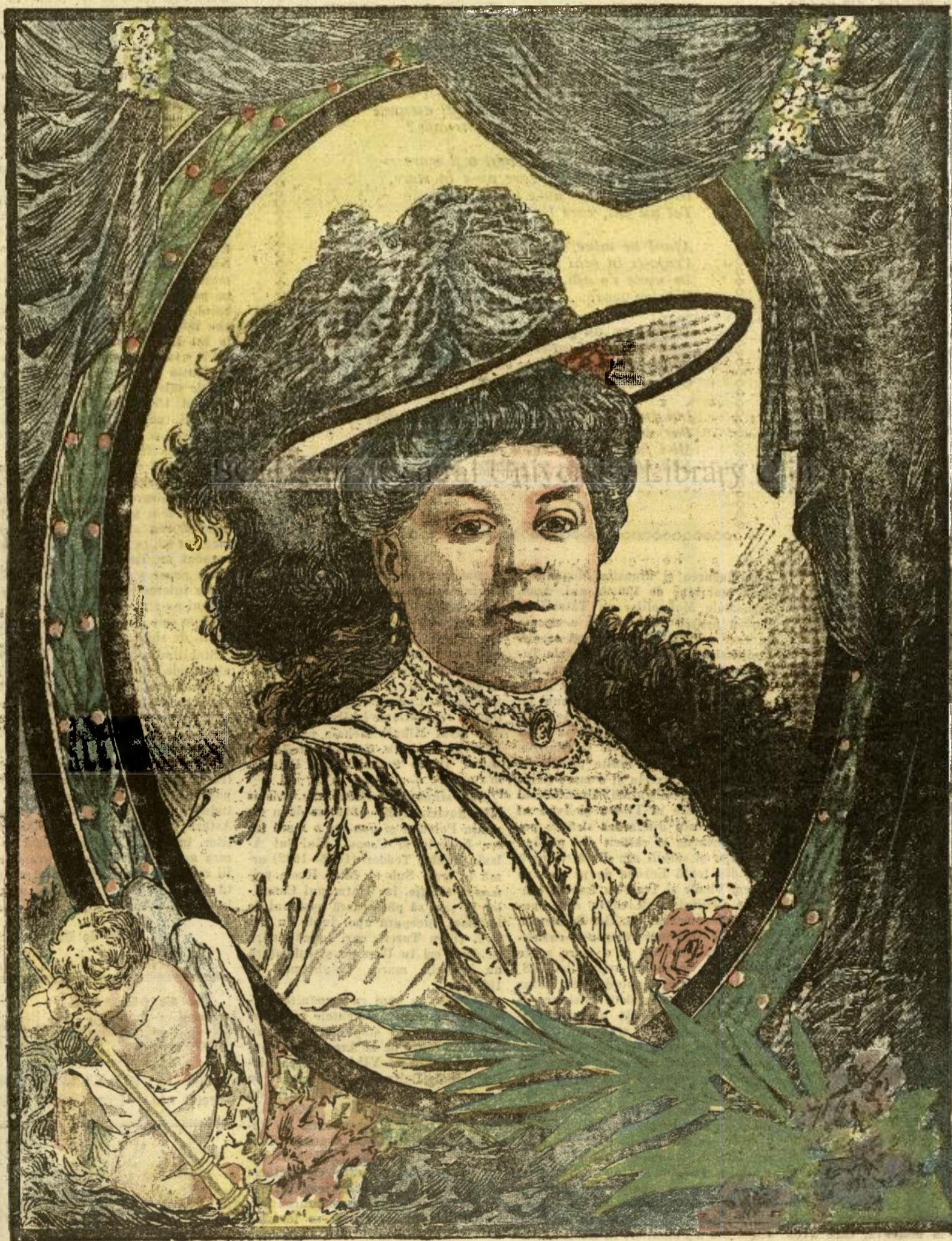

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
ABONAMENTELE SE FAC
NUMAI PE UN AN

COLABORATORII ACESTUI NUMĂR
Alexandru Macedonski, Ioan I. Șerbănescu, Neli Cernea, N. N. Beldiceanu, Ana
Codreanu, I. Dragoslav, G. M. Samarineanu, Andrei V. Popescu, Const. A. I. Ghica

ANUNCIURI
LINIA PE PAG. 7 și 8
BANI 20

+ THEODORA CAZZAVILLAN - N. D. CAMPINA

Cu sufletul pătruns de durere, înregistrăm încetarea din viață a d-nei Teodora Gazzavillan-Dumitrescu-Sămpine.

Un accident nenorocit a curmat zilele prea bunsi patroane a ziarului «Universul» și a celorlalte publicațiuni din care face parte și revista de față. Dar moartea, care și face astăzi opera-i de destrucțiune nimicind corpul peritor, nu va putea să-i smulgă din sufletele noastre amintirea de apararea rămasă vie.

Ridicând spre cer ochii plini de lacrimi, ru-ăm pe Cel care dispune de viețile omenăști să dea odihnă celei care a fost printre noi și azi nu mai este.

Războaiele rușilor

Dintre toate țările Europei, Rusia a avut cele mai multe războaie. Vom începe de la 862, cu venirea celor trei frați de origine normandă. Cel mai mare dinte aceștia fu primul prinț, Rurik, și totodată cel dintâi stăpânitor în țara Slavilor, — căci până atunci Rușii trăiau liberi, neavând stăpânitori. Rurik muri la 877 și rămase fiul său Igor, sub tutela lui Oleg, care purtă mai multe războaie interioare, stabilindu-și capitala la Kiev. Acest oraș deveni cel dintâi oraș slav și leagănul principilor slavi din ramura lui Rurik.

Igor, devenind mare, prin mai multe războaie își întinse stăpânirea până în Galizia. În 907 înaintă până la Constantinopol; și împăratul Leon al VI-lea se sperie de această invadare, consimțind a încheia în 911 un tratat de pace, care favoriza Rusia cu toate avantajele considerabile. Fiul și urmașul lui Igor, Svetoslav, se converti la creștinism în 957, iar în 972 supuse mai multe triburi slave, pe Bulgari și mari într'un război rămânând ca urmaș Yaropolk I, fiul său cel mai mare. Acesta duse război împotriva fraților săi. Unul dintr-înșii muri, iar Yaropolk fu și el omorât.

Rămase Vladimir singur stăpânitor. Acesta aduse botezul creștin, în fluviul Nipru, la Kiev, în 990.

De la 1015 și până la 1157, Rușii au avut atât războaie interne, cât și în afară, încontinuu, cu diferite popoare. În 1125 căzu Kievul, și tot interesul lor se îndreptă spre Susdalia și Galizia. Veni apoi invazia Mongolilor în Rusia și dominațiunea lor. Fiul lui Gingishkan trecu Volga și ocupă o parte din Rusia meridională. El fondară marele imperiu din Kapeiak, sau mai bine zis Horda de Aur.

În 1240, un fiu al său, Batukhan, veni cu armată mare și captură Kievul. Populația Kievului a opus o rezistență admirabilă, sub conducerea unui boiar, Dimitrie Galitiaanul; cu toate acestea, splendoarea orașelor Rusiei căzu ruinată în mâinile Mongolilor. Apoi căzu Podolia, Volonia și Galizia orientală, și astfel toate fură sub regimul lui Batukhan, iar principii de la nord deveniră vasalii lui.

Numai un singur principe rus exista atunci, la Moscova, care avea titlul de mare principe moscovit. Ivan Kalita, în 1328. Acesta transmise stăpânirea celor doi fii ai săi: Simion cel Minunat și Ivan cel Bun, 1325—1335.

Lu i

*Vădura-ți cald învăltoare
Un fior de minte răbucitoare
Înă-dădă, cu toate că n'am priceput,
Să-mi spui ceea, ori să mă pătrunzi ai veul?*

*Lumina, care prin noaptea ochilor
Târ mari, negri, trecuse, era de dor,
De duioșie, de milă fierbinte?
Sau toate laolaltă învălmășite*

*Mai mult decât voia mi-au tâlmăcit.
Și când ai prins să mă descoși, m'ai buimăcit.
Dar i lineai să-mi cunoști suferința,
Cercetând-o, de ce-ți fu stăruința*

*Să petrec mult? Nu pricep. Tu doar în gând
Și n' aminte, mi-ai înfipt ochii-ți cerșând
Dragostea mea. Ori nu știi ce-ți ascunde
Privirea? Gingășia-i cum pătrunde?*

*Nu-i cunoști pulerea. Deși o fi mare
Prada-ți în femei, care nu-s în stare,
Dar nici făcute nu-s împotrării,
Tot nu știi, care ti-i nada cuceririi.*

*Afară de mine, uoar nimeni n'o știe
Vraja-ți în ochi răsărind numai mie,
De unde s'o afli, să-ți vie gândul?
E taina mea. . . . Și a visa mi vine rândul.*

*Totuși, eu nu ți-aș spune să știi că mor,
Că-mi sădi în suflet și un nespus dor
Fulgerarea-ți de milă, de iubire,
O clipă luminând marea-mă durere.*

*Imi fură gândul privirea-ți caldă, dulce,
Dar ducându-mi spre calvar greaua cruce,
Mi-i factă mângâioasă. — Atât poți să știi. —
Nădejdi însă, nu te 'ncante. Să nu-mi vii.*

Nell Cornea

Subjugarea și dinastia Mongolilor dură mai bine de 150 de ani. Apoi războaiele Mongolilor cu Tătarii duseră pentru poporul rus o agonie în care a trăit aproape două secole. Contraatacurile și cuceririle dela Tamerlan slăbiră jugul Mongolilor; dar abia în 1481 marele Ivan al II-lea scense poporul cu totul de sub jugul tătar. Ivan al III-lea nu se mulțumi numai cu atât, ci începu a suguna Novgorodul, Pskov și Biarnia, venind astfel mari multe principate împănate cu Severia și o mare parte din Siberia occidentală. Urmașii săi au fost Vasile al IV-lea și Ivan al IV-lea. Acesta din urmă strănse poporul, pribeg și rățieit din pricina Tătarilor și stabili cea dintâi armată fixă din toată Europa de pe vremea aceea. Vasile și Ivan au fost în continuă ostilitate cu Livonia, care opunea o mare rezistență. Dar Smolensk, Kazan, Astrakhan, Polonia și cavalerii teutonici, Suedia și o mare parte a Siberiei, se dădură supuși la 1598.

Andrei Bogolimbirski, un boiar din Novgorod, completă misiunea înaintașilor săi, fondă unitatea Rusiei și făcu ca acest stat semi-asiatic să intre în sânul Europei civilizate. Boris Godunov opri acest demers european, dar nefaste turburări și războaie se iviră în popor. Suedia și Polonia, profitând de aceste revolte, veniră să atace Rusia. Aproape de douăzeci de ori Rusia era pe pragul pierrei. Dar devotamentul acestui popor, până în zilele noastre, ne arată că au știut să se smulgă din ghiarele strășnitor și să devie un stat mare.

Moscova, care căzuse sub absolută stăpânire a Polonilor, fu liberată. Liberatorii acestui oraș au fost Miniu și principele Pojarski. Aceștia izgoniră pe Polonezi din Moscova și aduseră pe tron în 1613, pe tânărul principe Mihail Romanoff, care era

ascuns într'o mănăstire. Deci în 1613 Rusia avea ca stăpânitor un țar rus, Dar șeful Cazacilor, Zarutski, trăia și stăpânea Astrakhanul, făcând ravagii pe câmpiile din sud-est. Suedia, care stăpânea Novgorodul Mare și Pereria, era o continuă amenințare pentru țara rusească. Iar pe de altă parte, Cazacii Zaparoghie năvăliu în regiunile de la Dvina. Cu Suedia, țarul Mihail încheie pacea din 1617, la Stobova. Șeful Cazacilor fu răpus. Pacea încheiată cu Polonia, era o pace de 14 ani.

Sub stăpânirea fiului său, Alexis Mihailovici, (1645—1676) se dădu revanșa Poloniei și avu loc o luptă între Imperiu și Cazaci. Fiul lui Alexis, anume Teodor, (1672—1682) urmă la tron. Sub el, Mica Rusie primă o soluție, iar Hatmanul Cazacilor fu silit să părăsească bastionul de hatman. Începură apoi lupte cu Tătarii și cu Turcii, cari se năpustiră de două ori în Ucranta și înființară un imperiu mare. Chighirme, în 1689.

În acest an veni ca stăpânitor Petru cel Mare. Evenimentele remarcabile din timpul stăpânirii sale, au fost: expediția de la Azov, lupta contra lui Carol al VII-lea, marea victorie de la Pultava, care a rămas în istoria universală. Prin această victorie, Suedia se vede căzută la rangul al III-lea între state. În Polonia pătrunse spiritul anarhiei. Turcia deveni desfăcută, iar Khanii Tătarilor primiră un eșec cu victoria de la Pultava. Această victorie fu și o bază solidă pentru regenerarea Rusiei. Războiul cu Turcii se termină cu tratatul de la Prut din 1719, după ce în 1717, Petru cel Mare răzbuna pe Ivan Teribilul și pe Alexis Mihailovici Romanow, forțând Suedia să semneze pacea din Nostad. La 1722 stăpâni Derbentul și muri la 1725.

De la 1722 până la 1741, sub stăpânirea fiicei lui Petru, avură loc iarăși războaie cu Suedia, cu Polonia și cu Fridrich II. Aci se isprăvi familia Romanow și începu casa Holștein Gottorb, o nepoată a Elisabetei fiind soția unui Gottorb. Un fiu al Elisabetei, venind pe tron sub numele de Petru al III-lea, se uni cu Fridrich. Etoro rămase foarte nemulțumit de această alianță și-l detronă. Urmașa lui în Ecaterina II, care veni pe tron în 1762. Ea purtă războaiele cu Turcii din 1767—1774. În timpul stăpânirii sale avu loc prima împărțire a Poloniei, apoi a treia împărțire. Muri în 1796.

Urmă la tron fiul său Pavel I, un mare admirator al lui Napoleon Bonaparte. În vremea stăpânirii sale se dădeau războaie în insulele Ionice, în Elveția, Italia, Olanda, la Neapole. Fu ucis în 1801. Alexandru, urmașul său, fu partizan al Aueliei. În acest timp se dădeau războaiele de la Austerlutz, Eylau, Friedland, care se terminară cu pacea de la Tilsitt. Apoi războiul cu Suedia, Anglia, Austria, Persia și Turcia. Un război, care devenea inevitabil fu cel de la 1812.

Urmașul lui Alexandru, Nicolae I (1825), avea războiul din Crimeea, cu Turcii. Prin căderea Sevastopolului, Rusia devenea un popor național. Nicolae muri, lăsând în mâinile urmașului său Alexandru al II-lea soarta poporului rus. Acesta slărși războiul, și stindardul Sfântului Gheorghe fălăia la Bacchi-Sarai, rezidența lui Batukhan. Din 1860 până la 1877, avu războaie cu Asia centrală. Rusia devenind stăpână, prin ultimele sale cuceriri, pe această parte a Asiei. Urmă războiul din 1877, în Balcani, unde Rușii făcură multe sacrificii și vărsare de sânge. Sub stăpânirea lui Nicolae al II-lea avu loc războiul din 1905, cu Japonia, și în sfârșit cel actual.

Din înșirarea tuturor războaielor pe care le-a purtat Rusia, vedem că poporul rus a fost un popor foarte încercat și în neamărate rânduri invadat de Turci și de Mongoli.

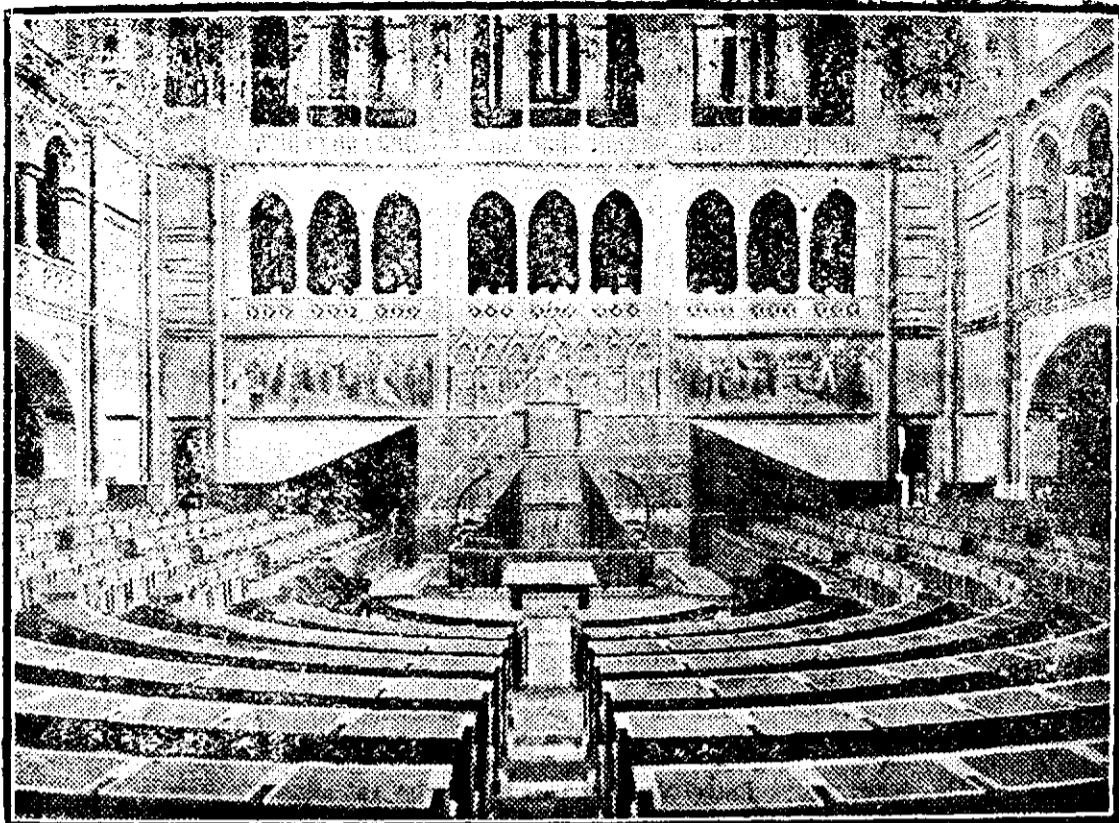
Un popor patriot și brav știe să-și apere interesele prin luptă, pentru a deveni un stat mare și puternic. — așa precum este astăzi poporul rus și cum va fi, de sigur, și de azi înainte.

Stabilind o asemănare între evenimentele enumerate mai sus și cele petrecute în țara noastră, găsim constatarea că și România a fost desul de greu încercată, și aceasta în cea mai mare parte din partea Turcilor. Numai că, pe vremurile acelea, țara noastră era prea mică pentru a putea să ingenanche definitiv poporul păgân care ne seca viața, luându-ne și pământul și fiii, și banii. Astăzi, lucrurile s'au schimbat simțitor, în bune; căci nu există pe lumea aceasta nici o țară care să aibă fii cu adevărat patrioți și să nu poată să aspire către mărire și progres, înfrângând toată urgia evenimentelor.

W. de Dragomonoff

A apărut:
Getta
roman sentimental
de V. MESTUGEAN
Prețul 1,50 — Editura librăriei Steinsberg

BUDAPESTA. — Parlamentul (interiorul)

VORBELE LUMINEI

de ALEXANDRU MACEDONSKI

Un tânăr inezestrat cu foarte mult talent literar — foarte tânăr încă, fiind totuși, și de pe acum, cu totul persoana — calitate ce lipsește multor din scriitorii zilei — molipsită de vanitatea ce are astăzi curs obștesc printre cei cari țin condeiul, mi-a spus deună-zi, cu privire la evoluțiunea limbii noastre, că ea a fost adusă de timp. Asemenea enormități, când sunt spuse de bună credință, și când pleacă, mai ales, de pe buzele celor de tot tineri, pot să fie și trebuie să fie scuzate. Lumina însă, se cuvine să fie făcută chiar într-un asemenea caz, și tânărul despre care e vorba va lua notă cu mulțumire — cel puțin o sper — că oamenii sunt timpul. Și în adevăr, dacă nu s'ar fi ivit — la noi bună-oară — un Ion Eliade Bădulescu, și cei care l'au urmat precum au fost: Grigore Alexandrescu, Alexandru Bolintineanu, Ion Ghika, Odobescu, V. A. Urechia, Hădeu, și alții încă, limba noastră n'ar fi evoluat cât de puțin, și se înțelege de la sine că ea nici n'ar fi ajuns până la acel punct al evoluțiunii ce a implicat, și în care mișcarea de la „Literatură” a găsit o opră. Oamenii din, și numai ei — câte o dată unul, câte o dată mai mulți, due, în orice lucrurile mai departe, căci încă o dată, timpul este numai omul, și nimic alt.

Un tânăr de asemenea, dar poet cu schinteieci strălucite care ei însuși a adus partea lui de puternică contribuțiune în continuitatea mișcării ce a pornit de la același „Literatură”, fără să spună că evoluțiunea în limbă și în poezia română se detorește timpului, dă să se înțeleagă că ea se datorește tuturilor celor care au mânăut condeiul. Generează și egalitară teorie — dar falsă — cu desăvârșire falsă. Evoluțiunile nu pornesc de cât de la cei foarte puțin numeroși. Numărul, se alătură mai târziu — e adevărat — de acești foarte puțini — cari și ei se reduc, de multe ori, la unul singur — dar numărul — și

ori-cât de cult ar fi ei — nu înseamnă, ca element determinat activ al unei mișcări sau evoluțiuni — aproape nimic, și, spre a fi mai în adevăr nu înseamnă nimic chiar.

Lucru se explică ușor: în

limbă, și în literatură mai cu seamă, unul singur, sau câți-va cei mult, sunt cei cari pot să aibă îndrăzneală. Nici o literatură și nici o limbă, n'au evoluat și nu s'au format de cât așa. Dovezile, în această privință, sunt multe. Una — de căpetenie — este urmărirea: Pentru ca o limbă sau literatură ei, să evolueze, să meargă înainte, e nevoie nu numai de cunoștințe, dar și de un gust sigur — de un auz ce nu înșală —

FRANȚEI

Paris, cetate sfântă, altar încins cu lauri,
Pe malmurile Senei poporul s'a rărit,
La Notre Dame răsună acelaș clopot iară,
Chemând eroii Franței, ca și în alte vremuri,
Să lupte pentru țară.

Popor stăvilit, în care se sbuciumă de veacuri
Vulcani nestinși, ce 'n timpuri au aruncat scântei
Și pe acelaș crater, a izbucnit vâpoe,
Ce-a luminat tribuna și câmpul de bătae.

Savenți mai eri, crează-ți o lume ideală,
Eroi eți fost în vremuri mărețe, iară azi,
Când Franța e 'n pericol, în legiuni nebune,
Ați năvălit năprasnic în rânduri prusiene,
Cântând Marsilieza din vremile străbune.

Mai eri zglobia Mară, era o hidră 'n care,
S'a sugrumat în spasme avântul teuton,
Și steaua biruinței din ochii lor dispăre
Parisul e departe și visul lor se 'ngroapă.
Sub stâncă din Verdun.

Va naște ca o nimfă lumina libertății,
Din sângele eroic ce-a urs așa de mult;
Popoarele trudite vor re'nvia de-o dată:
Paris, cetate sfântă, vei fi încins cu lauri
Și Franța încadrată în sufletele lor.

Ion I. Șerbănescu, Bazargic

un spirit de analiză rătă puternic, și în sfârșit, pe lângă acestea, de mișcă, și încă de foarte multă îndrăzneală. Asemenea calități un le posedă numărul. Numărul își are înțelepciunea și bunul său simț — aceasta e sigur — dar nu se află inițiativă care să fi pornit vre o dată de la el. Numărul, dacă nu se află în simțul lui, câte o mișcă, sau câte o simțire, săl miște și să i precizească într-o direcțiune sau în altă, stă pe loc, e inert, așezat pecește în obiceiurile sale — conservator cu desăvârșire.

Pe lângă acestea, între limbă și între literatură se potec alte multe și mari complexități ce nu stau la îndemână o-i-cui. Pentru ca limba, bună-oară, să evolueze, nu este nevoie numai de a se introduce, în capitalul ei, de vorbe, termenii noui, cari să corespundă cu dezvoltarea intelectualității și sensibilității unei epoci, cu noile adevăruri câștigate de știință, ori răsărite în domeniul artelor și literelor, ci se mai cer și construcțiuni noi, o sintaxă, din ce în ce mai puternică prin mlădira ei, spre a se pune în legătură cu armonia adusă de violența exprimării adusă de neînțelata mișcare a sufletelor omenestii. Și tot astfel în literatura propriu zisă — fie ea proză sau fie vers — formele celei dântău, precum și a versului în sine, s'o vâiască îngustii la cap sau nu, se așează pe alte calpoduri, și nici mulțimea — ce nu e chemată pentru aceasta — nici degenerații, n'au cădere să hotărăască ce trebuie să fie acele calpoduri și nici până la ce punct li se poate învoi să se osebească de cele vechi.

Categoric, prin urmare, se limpezeste adevărul că nici-unul din cei doi tineri despre cari s'a vorbit, n'are dreptate. Nici limba și nici literatura unei teorii-care ar fi ea — nu evoluează singure și

nici nu sunt opera tuturilor. De altminteri, nimic, și în nici o direcțiune, nu se face de cât prin oameni Timpul este o ficțiune. Oamenii sunt timpul, și când zic „oamenii”, se înțelege că nu zic obștea ci aleși. Dar, și în această privință, mai e cea de spus. În toate țările, sunt: aleși, și aleși. Voiesc să spun că, în toate țările, sunt aleși cari sunt numai ai oamenilor dumă cum sunt și aleși cari sunt numai ai lui Dumnezeu.

Evoluțiunile, de ori-ce natură, cari pornesc de la cei d'înțaiu, n'au de cât o viață vremelnică.

Numai ce pornesc de la Dumnezeu este etern. Pentru acest cuvânt, mie umnia, nu m'ie frică de vorbele, de falsificările, de clevețirile și de erorile omenestii.

Nici lumina, nici adevărul nu s pot ține sub obroc. Vine o zi când amnădouă izbucnesc afară, și micile vanități rămân atunci sărmame fumuri.

Premian ii licențului Sf. Sava din anul 1865 — 66

D. Gh. Oblet, din Clejani, ne trimete o copie după „Buletinul instrucțiunii publice” pe luna Iulie 1866. Vrea, prin această spicuire, făcută acum în timp de vacanță și după încheierea anului școlar curent, să celebreze „jubileul de 50 de ani al premianților din acel an ai vechiului liceu Sf. Sava”. Ne asociem cu d-sa. Și, răsfoind listele trimese-găsim, printre școlarii distinși de atunci figurând numele mai multora dintre fruntașii societății de astăzi. Astfel, printre cei cari au luat

premiul I cu cunună, la clasa II, vedem pe elevii Marghiloman Alexandru și Crăiniceanu Grigore; la clasa IV-a, premiul I cu cunună, elevul Haret Spiru, iar premiul al II-lea Teodorescu Grigore, și alții dintre cari o parte se află în viață, iar parte au trecut peste pragul nemuririi.

Premianții atunci, frumăși azi, salutăm împlinirea a 50 de ani de când au început să-și facă cunoștințele numele ca școlari silitori, confirmate astăzi ca cetățeni de prima ordine. „Vă trimet aceste liste, zice d. Oblat, crezând că, scoțându-le la iveală, le va face plăcere atât unchișilor cari mai trăiesc dintr'înșii cât și generațiilor mai tinere care-i are în sânul lor”.

Evident că asemenea amintire va deslepta o mică curiozitate și va produce o senină plăcere tutular, înfățișând peși alăturarea pe copiii cuminți de ieri cu atleții de azi ai victoriei noastre sociale, unii și aceiași.

De aceea, sorbăm cu d. Oblat jubileul propus de d-sa.

BOTEZUL

de N. N. BELDICEANU.

De luni de zile îl pregăteau pentru ziua astăzi pe Gurel. Cucoana Elena îi spunea:

„Grierușul bunicăi, trebuie să te botezi; altfel se cheamă că ești păgân, nu creștin... Și dacă ești păgân, nu te înbește Dumnezeu, și Maica Domnului și Domnul nostru Isus Hristos... Dar, tu trebuie să fii creștin, Grierușul bunicăi; cum e bunica și bunica, și tăicușu și măicușă... Când vei fi creștin, Dumnezeu are să-ți trimească în fiecare seară un inger, să te păzească de duhurile rele...”

Da, bunico, face Gurel, deschizând ochii mari și înălțând sprințele subțirele... Da, bunico, mata mi-ai spus într-o seară, că Dumnezeu și cu Sf. Petru se coboară câteodată pe pământ, să vadă ce mai fac oamenii; chiar se coboară?

— Da, Grierușul bunicăi, vezi bine că se pogoară; de aceea trebuie să fii cuminț și s'o ascuți pe măicușă și pe tăicușu, și pe bunice și pe bunice... da, că nici nu știi când trece, într-o seară, Dumnezeu și cu Sf. Petru pe dinaintea caset noastre și te vede și te-aude... D'apoi cum, Grierușul bunicăi?”

Și cucoana Mihalache Buznea: „Când te-î boteza, măi, tăcă, are să-ți aducă moș Crăciun jucării multe... Are să-ți aducă un cal, și are să-ți aducă o pușcă, și o sabie, și soldați, și coțeturi...”

Gurel e băiat mare, — de patru ani — și e rofoșeu, și trandafiriu, și cu un năsușor cărnuț, sumes, ca un rîșior de purecluș.

Rămăsese nebotezat până acum, — pricină că venise pe lume în țară străină, — unde-i erau părinții plecați la învățătură, — și numai decâte va luni se întoarseră în țară. Și bătrânii tot de botez îi vorbeau, și cucoana Mihalache Buznea din păgân și din șocăci nu-l mai scoțea:

„Ce te uiji așa la mine mă șocăci? Să nu te mai aud spunând grosbater și grossmutter, că am să-ți tai limba... Anzi tu, măi?”

În sfârșit, veni și ziua botezului. Botezul trebuia să se facă în casa bătrânilor.

Cucoana Mihalache Buznea plecase de dimineață după târgușii, și se întoarse, găfâind, încercat ca o a Lină.

Iar cucoana Elena, aprigă și gospodină la bătrânețe ca și în tinerețe, se îndelătănea de trei zile cu treburi: făcuse un euptor cu cozonaci, făcuse plăcinte cu poalele-n brâu, făcuse alivensi, făcuse stradela cu mere și cu nucii, și pusese să taie claponii cei mai grași.

De dimineață, adusesse dascălul cristelnița și-o așezase în odaia cea mare în care străluciau de curățenie lucrurile vechi, bătrânești, ce dădeau înperii albe o înfățișare de odă, de arhondarie.

Pe la ceasurile trei, se opri o scriș dinaintea casei lui cucoana Mihalache Buznea, și „băceții” se coborâră cu „nepoțelu”. Înfășurat de ei se vedea numai rîșiorul roșu ca o garoafă.

Cucoana Mihalache Buznea se îmbrăcase cu redingota d-sale de moda veche, cu gulerul de catifea, încheiată până sub gușă; și-și mângăia voios tăcălia, tăiată după chipul și asemănarea barbișonului lui Cuza.

Cucoana Elena, își pusese o fustă înfășurată de mătase, cu volane multe de dantelă, și se pieptănase ca doamna Cuza, cum avea dumneacai obiceiul la zile mari.

Afară, se auziră pași scuturându-se de omăt; și popa Catihetu intră cu mustățile și barbă încercate de chi-cioră și cu nasul mare și roșu și, în urma lui, dascălul, înecovolat de spate, cu patrafirul crucea, cădelnița și cartea subțioară, ploconindu-se ca un lăutar cu dila strinsă sub cot. Gurel se lini de maică-sa ca mielul și tăcu chitic.

În soba mare, cu firide, dăduse un foc tălăresc. Slnjnică o zvîrlă de munteană dela Saul-Dornei, cu cartrînța răsfățată în brâu și nealeată cu iminei cu potecave de alamă, aduceu eu argatul cazanul cu apă fierbinte și-l toarnă în cristelniță; și aburii se înalță până în pod; iar Gurel se lipește mai tare de maică-sa.

În odaie prinde a se îngrămădi lume străină: mai mult cucoane și domni bătrâni ca și cucoana Elena și cucoana Mihalache, îmbrăcați la fel cu ei.

Cucoana Mihalache Buznea le împărți la toți lumânări și scoțate dintr'un colton o lumânare uriașă, îmbrăcată ca într-o rochiță albastră cu iesucuri și cu flori.

Cucoana Elena potrivește apa cu mâinile dumisale, cu degetele încărcate cu inele cu pietre mari, de modă veche, și prinde-al desbrăca, apoi, pe Gurel, până rămâne numai în pelciță.

Dascălul aprinde lumânarea neșului, ploconindu-se și stielindu-și dinții țigănești; și dela ea, vin, pe rând, toți mușafirii de-și aprind lumânările.

Părintele Catahetu deschide cartea unsuroasă, și-i începe a bolborosi în barbă vorbe neînțelese și a cânta pe nas, răgușit, zornindu-și cădelnița și umplind încăperea de fum.

Lumânările ard ca la biserică în

noaptea Invierii. Din cristelniță izvorăse aburi lăpșoși și se ridea până în bugdadie, amestecându-se cu fumul cădelniței.

Și Gurel deschide ochii tot mai plini de spaimă. Și când popa Catahetu își suflecă mânecele anterului, și-l înșfacă din brațele cucoanei Eleneu, cu mâinile lui mari și pătoase ca niște dihanii, copilul prinde-a urla din răspuțeri, când „mutter”, când „grossmutter”, zvițind din mâni și din picioare ca o broască. Iar popa: bolborosește ca apucat de iele și mormăște tot mai forțat, ca un urs mănușos, și-l strânge tot mai tare cu mâinile lui mari și pătoase; pe cînd dascălul ține isonul pe nas, cu fața schimbată și cu vinele gâtului umflate și zornăie, fără odihnă, cădelnița împrejurul cristelniței, cu un ochiu la cozonacii de pe masă și cu celălalt la garăfiele cu vin.

„Ei ce, șocăci, nu vrei să te faci creștin, ha?” glăsuște cucoana Mihalache tremurându-și tăcălia, pe cînd copilul urla, din răspuțeri, „Mutter” și „gros mutter”.

După botez cucoana Elena, cât ai bate în palme, a întins masa în mijlocul casei.

Farfuriile, tacămurile, garăfiele cu vin chilimbării și rubini, lucese de-ți iau ochii. Prin lumina lumânărilor din sfeșnicile de argint de pe masă, trec, pe deasupra capetelor, castroanelor cu potoc de elapon, înălțând aburi de sidet; trec farfuriile și casa se umple de mirosul bun al bucatelor și al cozonacilor făcuți de mâinile harzice ale cucoanei Eleneu.

Gurel, cum a plecat popa, — care mai avea un botez, — s'a ogoiat; și acu se uită fericit, din fundul divanului mănăstiresc, dintre jucării și coțeturi, și se gândește că și asta tot botez se cheamă.

Se așază toată lumea la masă, și cucoana Elena îl cheamă pe Gurel pe două perine, cât niște chilote ovrești, între ea și maică-sa; și Gurel privește, serios, împrejur, pătruns de însemnătatea lui.

Dar, cu-inecetul, către sfârșitul mesei, prinde-al simți pe moș Ene pe-a gene.

Cucoana Elena l-a luat în brațe; și-i cald și bine, ca într'un cuib de puf, în brațele bunicei. — și Gurel e tot mai molcuț. Se uită, printre gene, ca print'r'un abur, la lumea dimprejurul mesei, și o fericire caldă i se strecoară în tot trupul ostent de lupta cu popa; și glasul bunicei îi murmură ot mai molcuș în urechi.

„Acuma ești creștin, dragul bunicei grierușul bunicăi, — numai ești păgân... De-acuma are să te înbească:

și Dumnezeu și Maica Domnului și Domnul nostru Isus Hristos... D'apoi cum grierușul bunicăi...”

La masă, în fața lui Gurel, stau doi domni bătrâni: unul cu barbă răvășită pe piept și cu plețe; celălalt e un bărbieț crăci și rară și cu capul acoperit ca de un puf de răpșcă.

„O fi fiind poate: Dumnezeu și cu Sf. Petru, se gîndește Gurel; nu i-a spus bunica odată, că se coboară uneori Dumnezeu și cu Sf. Petru pe pământ?”

— Se coboară pe pământ bunicei; chiar se coboară!

Da să pogoară, să pogoară, grierușul bunicei.

Și în toată ființa copilului se strecoară o lumină sfîntă, și năsușorii ciru i se pleacă încet, încet, în farfuria cu alivenci cu smântână, — și adoarme așa în brațele cucoanei Eleneu.

N. N. Beldiceanu.

Trandafir alb...

Trandafir alb ca zăpada,
Trandafir plin de parfum.
Ce mânuțe te sădără
Pe-acest colț de drum?

Ce mânuțe te-adăpară,
Trandafir cu albe foi,
De-ai crescut atât de mândru
Peste drum de noi?

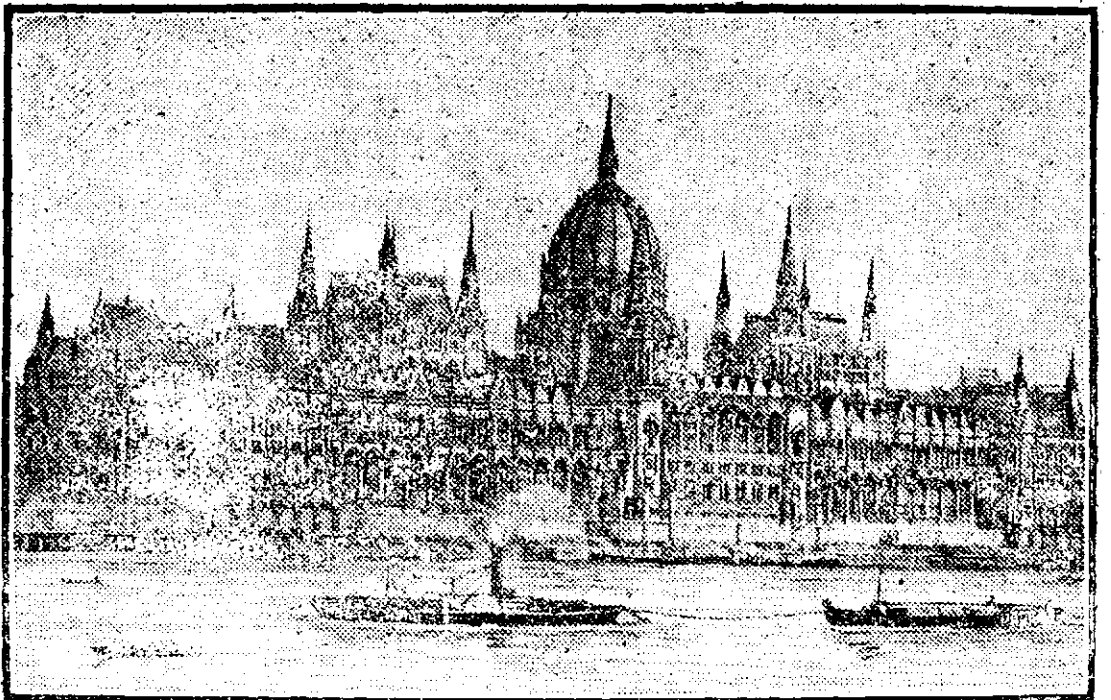
Trandafir plăpând și gingaș,
Din ce glăstre te-au adus
Mănușite moi ca puful
Și aci te-ar pas?

Simt ca mâine că te-oi pierda
Fără de tine-o să rămân;
Măini de lapte mi te-or rupe
Și te-o pune'n sân.

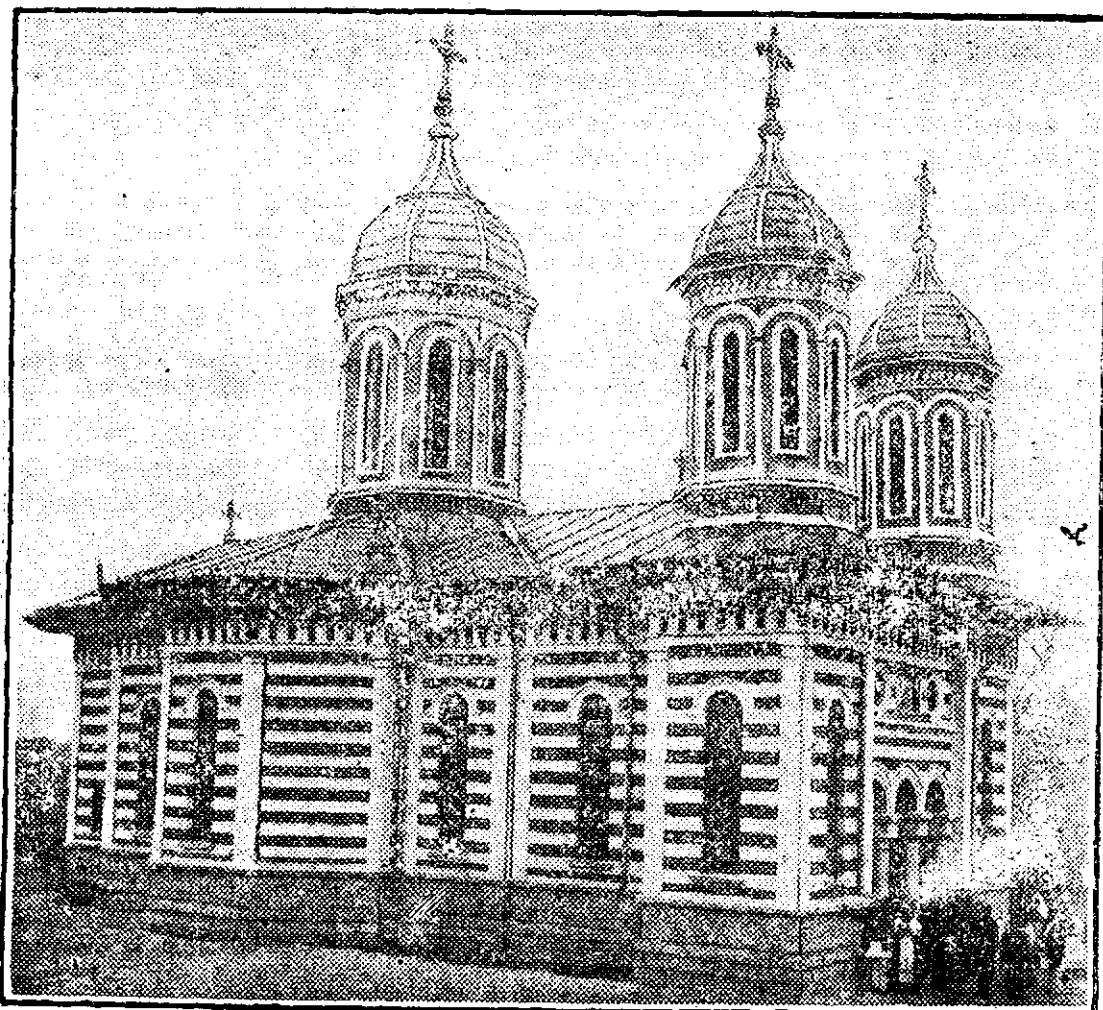
Esti și tu pribeag în lume,
Trandafir frumos de nea;
Soarta ta, plăpândă floare,
E și soarta mea.

Azi aci, dar cine știe
Măine unde fi-vei dus;
E o mână ce ne mână
Zilnic spre apus.

G. M. Samarina.

Parlamentul din Budapesta

Biserica din Buștenari

Povestea Zambilei

de I. DRAGOSLAV

Eram copil ca de șase-șapte ani, și eu trepăduș pe lângă mama: unde mergea ea, hop și eu. Așa eram învățat eu ca și puilul pe lângă cloșcă. Și tocmai dădusem în primăvară când grădina mamei se umplea de flori și de mirezme. Era acum prin Mai, într-o zi cu soare, și după prânz. Mama, stătea culcată sub un cais, în grădina. În jur de ea numai flori, iar văzduhul fierbea de viață: flori nu, mierlele, grangurii, cu sticleții, pișigoii, cărămizarii, la cași se mai amesteca și cîntecul de cuc, păreau că s'au niște lăutari tocmiți la o nuntă și care mai de care se întreceau în arcusuri, pe când albinele, bondarii și alte muște jucăușe făceau din zăvetul lor un sgomot asemenea unei onle ce s'auze învâlnit. În văzduh plutea un miroș de frunză verde și de înviorare, care se primea prin un vânt răcoritor, venit din spre munți. Eu lângă mama, nu aveam aștămpăr, când mă jucam cu mâinile, când îmi priveam degetele picioarelor stăleite de jocuri.

Mama, ar fi vrut să stau liniștit, să doarmă și dânsa o leacă.

Dar, și-ai găsit: eu moșmonala mea și și furai somnul.

„Știi ce? Îmi zise dânsa deodată, du-te și adu o colifa cu apă rece, dela fântână, că și eu și-oi spune o poveste; da ia o căniță și toarnă din ciutură să nu enzi.

A auzi încă o poveste nu era o pagubă pentru mine. Și repede umflai colifa și litra și fuga la fântâna din vecini, și cum umplui copăcelu cu apă, o și ștersei înapoi repede; iar după ce mama sorbi o ulciacă de apă rece, grăi: „Ah, sete ce mi-a fost!.. iar eu mă așezai jos înaintea ei și îi grăii: „Haide, spune povestea acum.

— „Apoi mai Ionica, începu ea, am uitat anul ăsta să pun zambile, da le-i fi văzut tu pe undeva; are flori de deosebite fețe; unele galbene ca ceara, altele albe, altele roșii, și unele albastre și florile sunt bătute ca cele de liliac și orânduite în chipul unei căciuli lunguiește, sau ale unui pământul de trestie de hală, și ca-

re căciulă e sprijinită pe o teacă, în grădita cu niște frunze lungi și la o și tăioase ca ale usturoiului, dar mai băjoase. Sămânța ei e ca o ceapă. Incolțește pe la baba Dochia, până la sfârșitul lunii lui Florar și miroase așa de frumos. Acum ai înțeles?

— „Tăles, îi răspunsei, dînd din cap.

— „Așa zise ea, și floarea asta e că ea se trage din o fată. Pe fată o chemă Zambila și rămăsese de mică de părinți, și n'avea frați, nu avea surori, nici neamuri, și a rămas pe usile oamenilor, și a crescut așa când cel, când cel, și s'a făcut fată mare, și harnică, mai harnică de cât toate fetele din satul acela. Și era și cuminte și nu vorbea multe, și nu vorbea de rău pe nimeni și

trăia așa cum putea, muncind prin sat pe la gospodari și-și ținea zilele: torcea, țesea, cosea cămăși frumoase, ajuta la prăsit și deaminunea: dânsa care a fost cea mai necăjită, ea se făcea tocmai muncind mai mult, cea mai frumoasă, din prierina asta de la o vreme, a prins să fie pismuită, fetele aprindeau ciuda pe dânsa; să-i scoată o sumedenie de porecle, ba mulți oameni cu fete urâte și, le-nese să nu o mai cheme la lucru, și tare le era frică multora cu stare că s'o mărita dânsa întâi înaintea lor. Și în adevă, că a și prins a-i veni peșitori, dar fata care se necăjea să-și facă o leacă de zestre tot amăna.

Dar Dumnezeu și Maica Domnului care le vede pe toate, au căutat într-o zi în cartea cea mare a vieții, și care acum era soioasă dea umbrelul atator sfîșii, că vezi primeau și ei rugăciuni de la oameni și se uitau și dânsii în carte să vadă ce rău suferă creștinul care le aprindea la icoane căte o lămurare. Că lucru de-o minune: fiecare om avea scrisa lui

ăcolo, pe toată clipa: o mână nevăzută scria și scria lucrurile și supărările pe cari avea să le aibă omul în viață. Și la biata Zambila dădura că scrie în carte tare rău de fată: ca între alte necazuri avea să mai aibă și un bărbat bețiv și bătăuș.

Și tocmai atunci veni acolo și Sf. Petre chelarul cerului, nu știu la ce, și Dumnezeu i-a zis:

„Petre ia citește tu, vezi ce scrie ursitorile despre oamenii harnici și buni.

Iar Maica Domnului, a și picat în genuchi înaintea Tatălui Cerese și a zis:

„Doamne, mântuiește-o să nu mai sufere și să fie fericită. Pe când Sf. Petre grăi:

„Dă Doamne vād și eu.

„La asta Dumnezeu făcu un semn cu mâna în patru părți a lumii și a și venit cei doi colindători a vremii: Prier și Florar: Prier tinerel și sburdalnic care usucă pământul și celălalt mai în vîrstă o leacă dar cu ochi de vierele și cu părul de iarbă verde și plini de flori: acesta dădea duh pământului să inverzească și trezea florile în amorțire numai suflând asupra lor.

Și Dumnezeu l'a întrebat:

„Băeți, umblând voi așa prin lume, nu ați auzit de o fată Zambila?

— Cum de nu, au răspuns ei, ba am și văzut-o. — Eu, glăsni Prier, în fiecare primăvară mă joc și la urechile ei, și îi cînt cu taină de întinerire.

— „Și eu, îi taie vorba Florar, în fiecare primăvară, îi scămău în cale florile cele mai frumoase de și le pune în păr.

— Să vă duceți, le zise Dumnezeu atunci; să o luați unul de nevastă.

Și cum la vorba lui Dumnezeu nu trebuia să stea unul de poară, s'au și dus: Prier și Florar, schimbați în doi flăcăi numai buni de însurat și tineri.

Și tocmai că era primăvară pe vremea când zăpada se duce și lasă în urmă numai pământul negru.

Și în ziua ceea era soare, un soare de par'că lăcărâma pe cer, iar fata legată cu un ștergar pe cap, ghilea la părul pânza, pe care o țesuse în iarna ceea.

Și iată pe Prier și Florar, falfăind spre fată. Prier nebunul, cel ce prierise și jupește, mai grăbit zise:

„Măi, știi ce, noi să aburim pe fată cu duhul nostru, s'o amefim cu taina Primăverii. Și eu cât grăbeau eu atât Prier era mai înlocat. Când zvarlea o adiere de te strîngea în apete, și stârnea colbul de pe drumuri, când una caldă, Sîngur Florar mai domol mergeu o îmbăta cu miros de flori de corn, de mălia, cireș, tei, salcâm, care-i plăcea Zambilei strânic, da ro supra Prier cu vîntoasa lui, că o făcu să zică: „De n'ar bate vîntu ăsta, afurisit, ce minune de vreme ar fi.

Când și flăcăii lângă dînsa, cari mai de care mai aprins de-ar vorbi.

„Bună ziua, ietică, au zis dânsii.

Dar fata privi și pe Prier și pe Florar, și par'că i s'a părut ei, că Florar ar fi mai de seamă și n'a zis de cât:

„Mulțumim unuia din d-voastră.”

La asta, ei s'au dus mai încolo și s'au apucat la hărăț.

„Măi, grăi Prier, ce vorbă a fi și asta: „Mulțumim unuia din voi.”

— Apoi, pentru ca mi-a mulțumit mic, de aceea, a răspuns Florar.

— Ba, eu cred că mie, că eu sunt mai tânăr, i-a tăiat vorba Prier.

— Îi fi, îi fi, dar de ce n'a spus și apoi, par'că la mine s'a uitat mai lung.

— Bine, a grăit Prier; hai la fată s'o întrebăm.

— „Mă rog, a întrebat Prier, mai îndrăzneț, prietenul meu Florar zice că lui i-ai mulțumit.

— „De loc, a răspuns fata. Mulțumirea i-am dat-o aceluia care mi-e ghici o cimilitură.

— „S'auzim, au zis ei.

Mă chiamă lacul

*Mă chiamă lacul, vechiul meu tovarăș,
Cu glas de valuri blând, duios mă 'mbie...
Nu ne-am văzut de-atâția ani și știe
Că aș lega cu drag frăția iarăș*

*Și sălciile toate de pe maluri
Intind spre mine brate rugătoare:
„Rămâi cu noi, rămâi!” O! cât mă doare
Duiosul plîns de ramuri și de valuri!*

*La el alerg și caut ocrotire
Să nu mai simt cum geme 'n mine—amarnic
Sărmanu-mi suflet, care azi zadarnic
Își cere partea lui de fericire.*

*Plutește lin o lebădă ca floarea
Cea albă, feciorelnică de crin...
De ce nu sunt acum un Lohengrin
Să plec cu ea, să-mi împlinesc chemarea?*

Ana Codreanu

— Și Zambila a început:
„Scurtă, groasă und-te duci
Arsă'n fund ce mă întrebi”.
— O țigancă cu fiică-sa,
— Nu, a răspuns fata.
— Atunci e lingura și tigiua.
— Nu.
— Știu eu, a răspuns Florar”.
Nu e cofa și cu ceanul?

— Toemai a răspuns fata; Ţe
fi-am mulțumit și merg după tine.

Se vede că așa era obiceiul în sa-
tul fetei: care profitor ghitea o cimi-
lură după acela mergea fata peșită.

Iar Florar, care nu era de cât un
slujitor al Cerului schimbat în om,
nu putea s'o ia așa cu el și doar a
azvârlit sumanul de pe dînsul pe Zam-
bila, și a și prefăcut-o în o floare
cum fi-am spus. Și cum el colindă în
fiecare primăvară și vara lumea i-a
împrăștiat sămânța prin grădinele
oamenilor.

Aci întrebați pe mama:

„Dar oamenii de unde-i știu pove-
stea asta și că pe tata o chema Zam-
bila.

— A par'că fi-am mai spus răs-
punse mama, că sunt năzdrăvani și
solomonieri de cei ce vorbesc cu flo-
rile și vânturile și pe semne că floa-
rea asta ori Prier și Florar le-a fi
spus povestea ei, și ceia au spus-o
la oameni, și iacă așa, de la dânsii
poate a știut-o și mama mea de mi-a
spus'o mie, iar eu fi-o vând cum un
scumpărat-o și spune-o și tu la alții
poate o știu altfel.

Iar eu, care n'am uitat nici cel mai
mic amănunt din copilăria mea, am
ținut'o minte, și iată o povestesc și
d-voastră, ca multe altele, nu de alta,
iar să nu treacă vremea degeaba.

Inainte de moarte

Este seara după luptă. Rănitul se
ridică puțin și privește în jurul lui.

Bubuitul tunurilor se aude încă,
orizontul este acoperit cu roșu,
gloanțe întârziate mai șueră prin
ver. Se aud gemete.

So uită împrejur și vede locul u-
nei groaznice întâmplări; câmpia
plină cu morți, se întinde în toate
părțile până la infinit, pe alocurea
se văd căi fugind cu capul lăsat în
jos, cu coama în aer și nechezând
de spaimă.

Rănitul pipăie pământul. Mâna lui
dă de ceva moale, cald încă; este
coasta amorțită a bunului său cal,
a prtetenului său.

Da, își aduce aminte. Este către
seară, după luptă. El va muri aci,
de tot singur, fără ajutor, la razele
lunei, care-l privește în față.

Prin aer zboară pasări, cari vin
tot mai aproape... Sunt pasările pof-
titoare de sânge, cari vor dormi pes-
te noapte, pe pieptul soldatului mort.

Mișcă mâna ca să sperie uritele
păsări.

„Nu, încă n'am murit! Trăse în-
câl... se gândește. Apoi își deschi-
de bluza și, printre degete simte că-i
curge sânge cald. Viața, frumoasa
viață pe care a iubit-o...

Sub mână mai simte o hârtie. Ră-
nitul o privește și un gând frumos
îi alină durerea. Este o scri-
soare, încă caldă, pe care o scosese
de lângă piept: scrisoarea ultimă a
Odettei.

Rănitul primise scrisoarea toemai
când se da alarma de atac și nu a
putut-o citi. Fericit însă că o are,
a pus-o la piept și, din cuvintele u-
nei femei, și-a făcut seut.

Intr'aceea glonțul l'a nimerit și a
nimerit bine. Dar înainte de a-și da
sufletul, voeste să citească scrisoarea.
I se pare că în aceasta va fi o ali-
fie tămăduitoare. Duce plicul la
buză și-l rupe cu dinții. Scoate cri-
soarea, parfumată, se uită la ea, dar
nu poate descifra nimic. Ce să se
facă? Puțină lumină i-ar ajuta.

Se târăște până la un rănit, pe
care-l aude vâetându-se în apro-
piere.

— Hei, prietene, ai foc?

Nenorocitul însă nu răspunde ni-
mic; de pe buzele sale abi ase aude
bolborosirea unui cuvânt străin, ne-
cunoscut.

Căpitanul Allard recade desnădăj-
duit la pământ. Își aduce aminte
că s'a comandat atacul cel din urmă.
Ei erau numai o mână de oameni.
Compania sa fu nimicită, calul său
împușcat sub dânsul. S'a apărat cu
sabie în mâna stângă, pe cea dreap-
tă i-o luase o granată. Apoi a
primit un glonț în piept și a căzut,
iar copitele cailor dușmanilor erau
p'aci să-l sfărâme.

Acuma era seara după luptă. Că-
pitanul Allard nu vrea să moară
aci, în singurătate. Se teme că fiin-
țe inspăimântătoare, cari s'au obici-
nuit să jefuiască corpurile morților,
vor veni și-i vor lua scumpul odor,
— inelul Odettei.

— Nul! Nul! Ajutor! — strigă el,
și-și astupă rana cu un mănunchi
de iarbă.

În depărtare se văd elicărind ra-
zele unei lumini și se aud voci. Ră-
nitul mai strigă odată... Era carita-
tea, ajutorul, îngrijitorile de ră-
niți!

— În numele cerului! Ajutor!

Atunci se apleacă spre el o femeie
și-i întinde o băutură întăritoare.

— Bona, soldate!

Instinctiv soldatul înghite și pri-
vește lung spre aceea care-i întin-
de băutura dătătoare de viață. La
lumina felinarului observă o față
tânără, frumoasă și niște ochi plini
de compătimire. Pe plept îi strălu-
cește o cruce de arătat.

Îi întinde cu hotărâre scrisoarea.

— Citește, soră, citește!

Nu-i primește hârtia.

— Ce este asta? îi zise. Inainte

de toate trebuie să fi se lege raua-
li pierzi sângele tot!

Căpitanul recade desnădăjduit.
„Pentru ce? Vezi că mor; lasă-mă
dar. Sunt Paul Allard din Chalens,
căpitan la regimentul 13 de infan-
terii. Te rog, citește-mi scrisoarea!”

Soldatul se vede că o pe sfâr-
șite și femeii nu-i rămase decât să-i
implinească ultima-i dorință.

Trăcește numai din așteptare, o
speranță-i mai licărește; de sigur
trage nădejde să afle în scrisoare
o ultimă bucurie, o rază, care-l va
însoți prin întunerec.

Este așa dar o scrisoare de dra-
goste. Călugărița se cutremură ca
și când ar mi-ca-o vântul de pe
câmpul de luptă și i-ar arunca mor-
ții în brațe. Ridică felinarul și
face să cadă o rază de lumină pe
scrisoare. Aruncă ochii repede asu-
pra scrisurii și zice la sfârșit pli-
nă de amărăciune:

— Nu, nu iubirea grăește în a-
ceastă scrisoare!

— Dar nu citești, soră? Copti
muribundul în ai cărui ochi se o-
glindește o mare desnădejde.

Călugărița sta pe gânduri, ca și
cum cineva ar sili-o să săvârșea-
scă o faptă rea. Iar plăcea mai
bine să moară deodată cu el, de-
cât să-i citească cuvintele otrăvi-
toare din scrisoare, cari aveau ur-
mătorul caprins:

„Iubite, d-le Paul, războiul ține
mult. Nu cere ca ființa aceea, căreia
îi ziceai „dulce păsărică” să nu se
bucure de viață, cât timp tunurile
bubue. Îmi trebuie soare și muzică.
Noi călătorim mâine în Spania. Și
așa, împreună tot nu am fi fost fe-
riciți. Când te vei întoarce de pe
câmpul de onoare, vei fi negru de
praf, pe când eu port numai haine
albe. Și apoi altceva: ești prea în
vârstă pentru mine.

Când vei veni, vei fi plin de glo-
rie; eu mă sperii de aceasta, căci
sunt o biată fetiță. Intr'o seară,
credeam că te iubesc. A fost în tim-
pul unui vals. Am auzit, de la ba-
ronul Saval, că aproape toți ofițerii
au fost schilodiți, în ultimul atac.
Grozav! E mai bine să nu ne mai
vedem. Trimite-mi inelul îna-
poi. Adio, d-le Paul, rămân mica-ți
prietină,

Odetta d'Estange”.

Nu, această scrisoare călugărița nu
i-o va citi nici odată. Brutalitatea
unei fetițe frivole care acuma nu
voia să se mărite cu un soldat schi-
lod, nu trebuia să sdruncine starea
unei muribund!

Intr'aceea căpitanul deschide din
nou ochii:

— Încă tot nu citești, soră? Mă
omori! Odetta serie, de obicei, foarte
citeț!

— Intr'adevăr, încă prea citeț.

— Gândește călugărița în sine, pli-
nă de compătimire. Apoi prinde eu-
raj și zice: „Îndată, căpitan, felin-
narul luminează rău.

Pe când se ocupa cu curățitul fe-
linarului, îi veni o idee. Călugărița
care până atunci urmărea mai stric-
tă cale a adevărului, se hotără să
mintă.

Nici odată nu-i va citi scrisoarea
acelei neînțelepte copile: scrisoarea
care cu atâta credință a fost păstrată
la pieptul străpuns al soldatului. În
schimb însă îi va citi o altă scri-
soare, precum merită un bărbat, ca-
re în seara după luptă stă pe patul
de moarte. Era o scrisoare vrednică
de el, cum aștepta el să fie scri-
soarea unei ființe iubitoare: o est-
fel de scrisoare i va citi. Nimeni
nu-i va descoperi înșelăciunea, iar
chiarurile unei agonii morale i se
vor alina soldatului viteaz.

Cu vocea tremurătoare de emo-
țiune, sora de caritate citește:

„Paul, iubitul meu Paul, unde
ești? Ori unde ai fi, eu sunt cu
tine, eu sunt în nemijlocita ta apro-
piere. Cu cât mai mari sunt pri-
mejdile ce te amenință, eu atât in-
birea mea este mai mare. And cum
vijăie gleantele pe lângă tine; îmi
întind mâinile spre rugăciune și mi
se pare, că am abătut de la tine
nenorocirile cu puterea rugei mele.
Aci, acasă, eu îngrijesc de răniți și
sper că o altă femeie se va afla în
locul meu, care să-ți dă și fie in-
grijirea de trebuință, dacă ai suferi.

„O, de-ar fi iubirea mea o pavăză
care să scutească pieptul tău în con-
tra pericolului, iar derința mea un
coif pe capul tău! O, de-ar lucî mul-
țumirea mea în ochii tăi, ca duș-
manul să se oprească în lupta sa sân-
geroasă și să zică: Lăsați-l! Este iu-
bit!”

Călugărița, obosită, întrerupe
aci citirea și se uită la rănit. Prin-
sesse cuvintele din scrisoare, cari
pentru el erau o băutură delicioasă.
Un zămbet de fericire îi trecu peste
față și privirea lui se făcu atât de
vioace ca și cum s'ar fi reînșănătoșit.

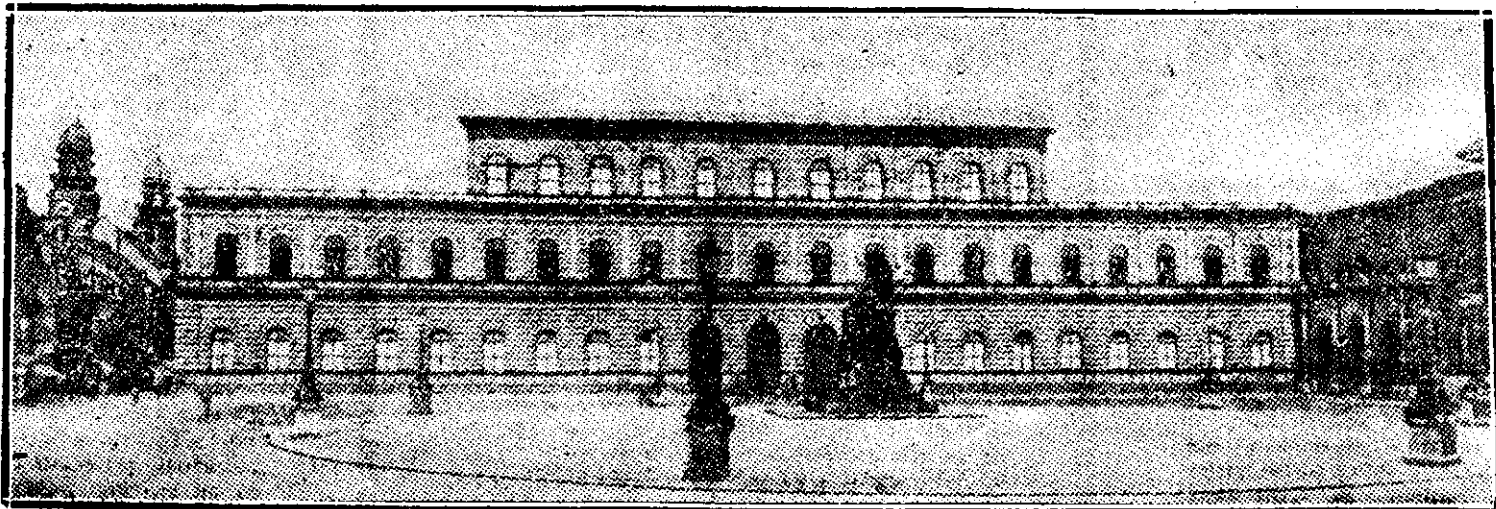
Soldatul făcu semn să-i citească
mai departe, iar călugărița urmă:

„Paul al meu, dacă ur fi voia A-
totputenicului, ca vreun glonte să te
nimerească, atunci gloria te va face
nemuritor și nu există o moarte mai
frumoasă ca aceasta, căpitanul meu.
De oarece am avut fericirea să fiu
mireasa ta, lumea pentru mine nu
va mai avea nici un preț. Voi trăi
cu gândul pururea la tine.

„Adio, Paul al meu, adio! Eu
sunt aerul, care te îmbrăoară; gu-
ra care te mângăie; mâna, care
te mângăie; mâna care fi-o străn-
ge pe a ta; inima, care te iubeste.
Depun o sărutare pe buzele tale,
ca să trăești, căci iubirea este mai
puternică decât moartea, iar eu te
iubesc!”

Călugărița tăcu. Ar fi vorbit ast-
fel până dimineața, căci îi era ma-
re bucuria să vadă cum se înseni-
nează fața-i palidă. Ingenunchind
lângă dânsul, îi ia capul pe brațul
ei și-l legănă ca o mamă.

El se razimă de brațul surorii de
caritate și simte prin păr, mâna

Münich. — Palatul Regal

drăgăstoasă a unei femei. Nu mai vede aplecată spre el, fața ei, nici gura, care-i vorbește vorbe drăgăstoase și dulci. Prin capul lui trec numai cuvintele:

„Eu sunt aerul care te împresoară, gura care te mângâie, mâna care te strânge pe a ta, inima care te iubeste!”

— Odetta, draga mea Odetta!
— zice el de tot inel.

Iar călugărița nu găsește nici un cuvânt: nu face nici o mișcare, care ar putea turbura iluziunea plăcută a muribundului.

— „Pun o sărutare pe buzele tale, ca să trăiești.”

— „Odetta, sărută-mă!”

Sora se cutremură. Ea-i femeie sfântă, tremură la gândul să atingă buzele unui bărbat. Iară în ceasul morții, prima datorie a noastră este să alinăm suferințele celui ce moare. Nu și-a pătat ea care buzele, când prin cetirea falsă a scrisorii, i-a grăit neadevărul? Și dacă a făcut-o, pentru ce să nu-i dea și sărutarea dorită?

Astfel enuțând, cu blândețe, supunându-se numai dorinței muribundului, se pleacă spre el și-l sărută.

Cu aceasta soldatul muri.

Și, după zămbetul ale cărui urme rămăseră întipărite pe fața căpitanului mort, inima călugăriței, era mândră de minciuna ce-o spusese și de sărutarea ce i-o dăduse.

Traducere de Andrei V. Popescu

SACUL CU GLUME

Ceartă între „Junii și Bătrânii turci”.

— De ce te încăpățânezi în ideile vechi? întrebă junele pe bătrânul turc.

— Pentru că, răspunde acesta, vreau să păstrez tradițiunea. Vreau să cred și să judec așa cum au crezut și judecat părinții și moșii mei.

— Dar dacă părinții și moșii d-tale ar fi fost niște tâmpiți?...

— Atuncea — răspunde bătrânul liniștit — m'as fi făcut „June turc”.

Avocatul Pletescu finca mult la părul lui. Chemat la armată, căpitanul îi ordonă să se tundă. Avocatul se făcu că n'a auzit. Repetându-i se însă ordinul, trebui să se supune. Se duse dar la bărbier zicându-și neajătit în gând:

— Las că ți-o fac eu ție, căpitanule îndrăcit.

Și puse pe bărbier, nu numai să-l tundă, ci să-i radă capul.

Prezentându-se căpitanului, acestuia-i zise:

— Vezi așa, bravo! Dar fiindcă mi-ai asultat ordinul mai mult decât trebuia, să faci bine să stai la arest până o începe să-ți crească iar nițel părul.

Editorul zice poetului care i-a adus o poezie s'o publice:

— Da, în versurile d-tale sunt multe puncte de asemănare cu ale lui d'Annunzio.

— O, care sunt, te rog, acelea? îi întrerupe radios vorba poetul.

— Punctele de exclamație!

Un primar, pe care nu-l vom numi, este invitat să asiste la un centenar celebrat de curând. Fiind însă bolnav, răspunde că, cu părere de rău, nu poate să fie următor invitației primite. Adăugă însă cu încântătoare naivitate că, la viitoarea ocaziune, nu va lipsi să participe.

Legenda metamorfozei lui Narcis

de OVIDIU

A fost cândva o fântină cu apă limpede și argintie. Nici pălării, nici caprele care pase pe munte sau vre-o altă turmă nu veniseră vreodată să bea apă dintr-însa; și tot astfel nici o pasăre, sau vre-o frunză desprinsă de pe creasta unui arbore, nu turburase undă în pură. Într-o zi însă era înconjurată de o iarbă fină care înflorește o umezală răcoroasă și de o pădure care nu îngăduia soarelui să încălzească apa ei. Acolo veni într-o zi, Narcis obosit din pricina căldurii și a vânătoarei, pentru a se răcori. Bău puțin apă și sedus de imaginea pe care o zărise, se pasionază pentru un obiect fără trup, și ia o umbră drept un corp; și astfel rămâne înmărmurit și în extaz în fața lui însuși. Chipul lui rămâne nemșcat ca o statuie făcută din marmoră de Paros.

Într-o zi pe jos își contemplă ochii cari strălucesc ca doi aștri, părul demn de Bacchus și tot astfel demn de Apolon, obrajii fragezi, gîtul de fildeş, gura grațioasă și fața pe care rumeneala se îmbină cu albeața zăpezii. În sfârșit admiră tot ceea ce îl face pe el însuși admirabil. Vai! copil încrezător, de ce cauți oare în van să prinzi o fantomă fugară? Ceia ce vrei să prinzi nu există; încercă-te și vei pierde obiectul dragostei tale. Imaginea pe care o vezi, e propria și umbră re care o răsfrîng apele. Prin ea însăși ea nu e nimic; a venit și rămîne cu tine: se va îndepărta odată cu tine, dacă totuși vei voi să pleci.

Dar nici foamea, nici somnul nu pot să-l zmulgă din locurile astea. Întins pe iarbă deasă, contemplă fără să se obosească imaginea aceasta care îl amăgește; moare din pricina propriilor lui priviri. În cele din urmă, ridicându-se puțin, și cu brațele întinse către pădurile din vecinătate, spuse:

— O! voi păduri, văzuta-ți oare vreodată un amant mai nenorocit? Și ceia ce mă desnădăduiește și-mi pricinuieste o neputșă durere, e că nu suntem despărțiți nici de întinsa mare, nici de drumuri prin cari nu poți umbla, nici de munți și nici măcar nu suntem despărțiți printr-o poartă închisă; e apă prea puțin adîncă este între noi: obstacolul care se opune la unirea noastră este atât de neînsemnat și de mic. Origine ai fi tu, vino aici. Pentru ce să mă înșeli of tu copil mult iubit? Înfățisarea ta binevoitoare face să nască în mine, nu știu ce speranță. Când îți întind brațele, tu îmi întinzi pe ale tale și cînd rid, rizi și tu; și adesea cri cînd plîng, zăresc lacrimi pe obrajii tăi; tot ceia ce fac eu faci și tu; și dacă m'ași lua după mișcarea buzelor tale grațioase, îmi răspunzi diferite cuvinte pe cari nu le pot auzi. Dar durerea îmi răpește puterile; nu mai îmi rămîne mult de trăit și mă sting încoace în floarea vîrstei. Cu toate acestea moartea nu mi e grea, de vreme ce dinșua va pune capăt tuturor suferințelor mele.

Spunînd cuvintele acestea, în prada unei negrăite rătăcirii, se întoarce spre aceeași imagine. În vreme ce se înfrîntează astfel, își dă la o parte ha-na, își izbește pieptul gol cu mînilor albe ca și marmora, și pieptul zdrobit se acoperă cu o roșeață uscată, asemenea fructelor cari albe de-o parte, se înfrîng pe partea cealaltă, sau asemenea bobului de strugure ale cărui ciorchine nuanțate iau înainte de a se coace o culoare roșie purpurie; dar nu mai are culoarea asta de crini și de roze, nu mai are vigoarea aceasta a tinereții, nici farmecele acestea cari odinioară îl încintau atât de mult. În sfârșit cu ochii merou întinși asupra undelor, rostește cuvintele acestea din urmă:

„Vai copilă zadarnic obiect al dragostei mele calde!” și toate lucrurile de prin împrejurimi repetă în cor cuvintele acestea. „Adu spuse el, Adu repetă și nimfa Echo!” Și atunci își înclina pe iarbă verde capul prăvălit de durere și moartea închise pe vezi ochii acestia înmormurati de frunus cea stătinuții lor. Dar chiar atunci cînd s'a coborît în locușul somnului al infernului, el urină să se privească înainte în apele Styxului. Năvălind și în rîu lui, îl plînseră prelung și-si tăiară părul pentru a-l depune pe mormîntul lui: și tot astfel și Draculele îl plînseră în vreme ce nimfa Echo repetă necontenit bocetele lor jalnice. Totul fusese chiar pregătit, rugul și terțele și tot astfel patul funebru, dar corpul dispăruse în locul lui nu s'a mai găsit de cît o floare cu petale albe: narcisul.

Traducere din latineste de

Const. A. I. Ghica

Moște istorice la Isonzo

— Mormîntul regelui Franței Carol X de Bourbon —

La o depărtare de câțiva kilometri de Gorizia se află pe coama unui munte mănăstirea Franciscanilor Castagnavizzo. De pe terasa ei se vede întreaga vale a râului Isonzo între munți acoperiți cu zăpadă și între Adria albastră, de lângă Monfalcone. Mănăstirea însăși n'are mare însemnătate, capela este însă în schimb covârșitor de bogată. Arhitecții au pus din belșug marmoră de diferite culori, făcând icoane, embleme, blasoane, și profunde sentințe sepulchrele.

O ușă simplă de fier duce la eșira din capela. Culoarea ei e neagră: simbolul morții.

Deasupra ușii s'a sculptat o stemă lipsită de orice podoabă heraldică. Lângă ea se află o coroană regală. Stema este a familiei regale franceze Bourbon. Lucea, curios: Cei trei crini ai regilor francezi lângă albastrul Isonzo! Aici dorm somnul cel de vezi ultimii Bourboni regali, morți în exil, ca niște ruine omenești ai unei puternice și strălucite familii.

Un călugăr franciscan deschide ușa de fier. El ține în mână o făclie de ceară care e înclinată. Un vestibul se deschide, podeala lui de marmoră neagră. Domnește o tăcere profundă. La lumina făcliei recunoaștem: Aur și altar, stîndarde din epocile de mărire ale Franței. Și deodată auzim vocea dură și monotonă a călugărului care citea cuvintele de pe frontispiciul de marmoră:

„Celui mai bun dintre toți regii Majestății Sale Carol X și familiei sale a fost făcut acest cavou de către frații ordinului”.

Coridorul spre cripta trece printr-o stîndarde prăfuită. La acest coridor este încărcat cu podoabe bisericesti, cu virgini ceremonioase, pentru cultul morților.

Bolta sombră este imponentă în singurătatea ei, ea și mormîntul Medicilor din Florența sculptat de Michel Angelo.

Sacre sarehopege gigantice din piatră fără podoabe se odihnesc ca niște lei cari dorm întinși. Candelămbre de bronz atârna legate cu lanțuri de plafond.

Ele sunt stinse. Deasupra sferii-ilor însă plutește, ca o icoană vizionară, o coroană regală de aur, pe

1) În textul original: „Vale” inquit et Echo (N. T.).

care se reflectă în razele slabe ale făcliei călugărului. Aici nu există nici un cuvânt despre fapte sau istorie, și nici un trofeu nu atîrnă.

Pe partea stîngă se află una lângă alta literile:

„M. Th”, „C. X”, „L. XIX”.

Accasta însemnează: Maria Terezia, ducesă de Angouleme, nefericita fiică a nenorocitei regine Maria Antoaneta; Carol X și Ludovic XIX, fiul său soțul Mariei Terezia, duce de Angouleme și numit din grația curtenilor săi rege al Franței.

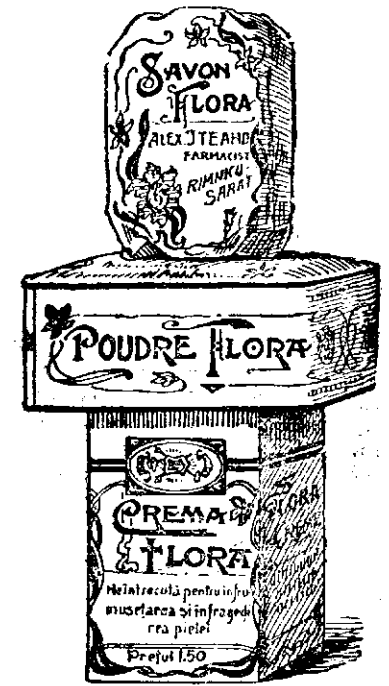
Mai multă compătimire inspiră aminica Mariei Terezia. Iubită mai puțin de mama ei; de cît frațele ei; brutalizată, desprețuită și torturată, ea fu predată după o lungă captivitate, rudelor ei.

Ea se căsătorii în curând cu neînsemnatul Ludovic, se aștepta cu mare dor ca să le urec steaua familiei și ducea o viață demnă de compătimii a principilor detronați. Mai înainte ea să moară ca bătrîna de 73 ani, ea văzu urcarea pe tron a împăratului Napoleon III.

Împăratul Napoleon I cel Mare zicea despre ea: Princesesa aceasta este unicul bărbat din familia regală a Bourbonilor; o campionă a ideii dinastice.

Ea nu a putut să transmită această idee dinastică asupra propriilor ei copii dar pe nepotul ei, contele de Chambord, îl creșu în această idee. Dar nici acesta nu se urcă pe tron, El fu numit Henric V și sferiiul său care se află lângă celelalte trei poartă coroana regală de aur. El fu un descendent fără glorie, rămășița unui neam prăpădit. Sub coroana sa se odihnese soția și sora sa, cari fiind în viață încă au fost în stare să ridice vechea splendoare a familiei.

Cornel Scurtu

UNIVERSITATEA

Novile premii „Universul”

Oferite de Ziarul „Universul” tuturor abonaților săi, la tragerea din Noembrie a. c.

5.000 Lei în obligațiuni județene 4 1/2 cu cuponul — Februarie 1917 —

Una splendidă garnitură pentru antreu

compusă din o masă, patru scaune, două blidare și un cuier, artistic pirogravate cu motive românești. — Furnizate de la d. T. Brumărescu, cunoscutul artist și întemeietor al artei decorative la noi, Calea Plenei 83, București

Un dormitor în stil românesc compus din 1 armoire cu oglindă, una noptieră cu cristal și marmură, 1 pat pentru o persoană, 1 masă și 2 taburete, furnizate de la marele magazin de mobilă MARCO DATTELKREMER, strada Carol 62, București

O gramolă „INGER”

Marca recunoscută ca cea mai bună din lume) cu cutia de stejar lustruit, mecanismul remontabil în timpul mersului cu regulajul gradat; pavilionul din lemn de rezonanță în interiorul cutiei, cu un acoperământ de lemn în tot un anel, unzele și închis cu două uscătoare cu ajutorul cărora se poate mări sau micșora sunetul după dorință; brațul acustic recurbat; diaphragma „EX-ABITION” inclusiv o piacă dubie (12 cântece) opere și bucați naționale. — Gramola se turnează împreună cu UN DULAP AMERICAN din stejar cu 7 sertare mobile care se închid cu o jaluzie. Acest elegant dulap servește ca postament la Gramolă și în același timp pentru conservarea plăcilor. Ambele ne-au fost furnizate de: Marele magazin de muzică „JEAN FREDER” Furnizorul Curții Regale, București Calea Victoriei 54

O frumoasă și elegantă Garnitură de antreu

compusă din 1 Canapea, 4 scaune, 2 bănci mici, 2 taburete și 1 masă de lemn de stejar tapisate de mătase verde, furnizată de la marele depozit de mobilă COMPANIA AMERICANĂ, str. Carol 74, etaj

10 lazi cu diferite produse ale renumitei case Bresson

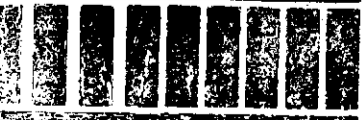
fabrică de lichieri, siropuri și cognacuri, au fost cumpărate pentru meniu de te oferim abonaților noștri la tragerea din luna Noembrie c.

1 elegantă toaletă de bronz cu oglinzi de cristal, furnizată de cunoscuta fabrică GUTMANN, strada Sf. Apostoli No. 72

1 Lava rotundă de metal, fin argintat și frumos gravată având diametrul de 48-centimetri. **1 suport pentru ceai**, în metal alb frumos argintat, cu o figură cișolată. **Un elegant serviciu de ceai și un delcorm de alpacă** argintată, calitate cea mai bună, cu sticlărie de cristal și sticlărie modernă de metal alb argintat, cu 3 cosuțe servind pentru 10 persoane. **1 set masă de metal alb**, fin argintat, înălțimea 49 cm. pentru fructe. **1 serviciu de ceai** compus din 1 set ceai de metal alb argintat, care să și poa încălzi de apă fierdă. **1 set de metal alb**, fin argintat. **Una pendulă de lemn de mahon** cu talajele din lemn, lungimea 65 cm. bășind, ciolo și mecanismul și lucrările în două săptămâni. Toate acestea pot fi văzute și comandate de marele magazin de bijuterii, ceasornice și argintărie „Frații Roller”, Furnizorul Curții Regale, București, strada Carol 50, etaj

Un elegant ceas modern pentru doamne, de aur cu trei capace. **Un cosuleț** de nichel cu unu de majolică. **O garafă pentru vin** de cristal roz, cu capacul și manerul de metal argintat. **Un frumos pres-papier** de metal, argintat. **Un serviciu de ceai** pentru două persoane de metal nichelat. **Un port visier** de metal argintat. Toate acestea sunt furnizate de mult cunoscutul magazin de bijuterii Yh. Radivon, din Bulevardul Elisabeta No. 9 bis, care primește zilnic noutăți.

5 ASORTIMENTE COMPLETE din produsele cosmetice „Flora” compuse din cremă Flora, 1 cutie pudră Flora, 1 Săpun Flora, 1 sticlă Capilogen Flora, 1 pomadă Flora, 1 sticlă lapte de crin Flora, 1 săpun de lapte de crin, 1 apă de gură Bucol, 1 pastă de dinți.

Un elegant dormitor de bronz

pentru 1 persoană, compus din: 1 pat de bronz cu somieră, 0 masă de noapte cu marmură, un lavoar de bronz cu marmură. A 14-a garnitură cumpărată de la furnizorul „Universului”, industria metalică MARCU, B-dul Elisabeta No. 8, București
Cel mai estin și mai bine asortat în mobile de fer și bronz

Una splendidă toaletă de bronz cu oglinda de cristal, cumpărată tot de la industria metalică MARCU, Bulevardul Elisabeta No. 8, București

Un elegant pat pentru copil cu ornamente de bronz și cu plasă, cumpărat tot de la Industria Metalică „MARCU”, Bulevardul Elisabeta No. 8

O bicicletă solidă și elegantă, marca «SPORT» cu roată liberă și frână automată, complectă, lampa, clopot etc.

Una pușcă de vânatoare, calibru 12, marca «PIPER-BAYARD», cu triplu zăvor de siguranță «Greener», țevi de oțel «BAYARD», furnizate de Marele Magazin de arme și biciclete B. D. ZSSU, Furnizorul Curții Regale, Calea Victoriei 44

Un dormitor de lemn

Construit în marea fabrică de mobilă de lemn Marin V. Ganea, șoseaua Mihai Bravu No. 37 și strada Șerbanică No. 10, Sucursala: Calea Victoriei No. 107, București

Un DORMITOR englezesc compus din: 2 pătură cu somiere, vopsite alb, 2 masă de noapte din fier, alb vopsite, un lavoar vopsit alb, toate acestea sunt furnizate de la cunoscuta fabrică de mobilă de fier și bronz GUTMANN, strada Sf. Apostoli 72

Una masă cu cristal

furnizată de fabrica de mobilă MARCO DATTELKREMER strada Pastorului 8, București

CINCI CHIMIRE HIGIENICE după măsură calitatea I-a (Briul lui Iov, singurul brevetat în țară, recomandat de toate societățile medicale și inventat de d. Capitula Iov din Pitești, str. Șerban Vodă 220, avind proprietatea de a preveni și vindeca boale vechi de sîmbac, rîachi, constipație, sală dușă cum se constată din mulțimea scrisorilor de mulțumire primite de la suferinzi vindecati. Acest briu e pusat cu încredere de ambele sexe din înalta societate a țării.

10 LAZI CU DIFERITE LICHERURI FINE. Specialități de la prima distilerie, Frații Popoi, mare depozit de vinuri și țuică, calea Văcărești 232, București

5 CEASORNICE pentru birou cu pedestal de cristal, cu inscripția „Universului”

5 CEASORNICE de argint pentru saloane, cu inscripția „Universului”

6 PLACHETE DE METAL ALB cu effigia Regelui Carol I și Regina Elisabeta

Una harmonică

cu 19 ciapo și 8 basuri, tonuri duble de oțel cu 2 registre, jumătate orghet din renumita fabrică Johann Trimmei. **UN FLAUT** din cel mai fin abanos, capul captușit cu 10 elape de nichel, pînă la încheieturi, inclusiv ștergător și garnitură de pernițe de rezervă. — **Una mandolină ita lană** din lemn de pasilandru, față fin ornamentată cu sîdef și mecanică acoperită. — Toate aceste instrumente sunt furnizate de Magazinul General de Muzică „La Harpa”, București, Str. Colțel No. 5, cel mai estin și bine asortat în această branșă

Notati bine:

Dând aceste mari premii de valoare, abonațiile sunt reduse la 18 lei pe an; lei 9.15 pe 6 luni; lei 4.65 pe 3 luni. Plata abonamentelor se face direct la Casa administrației „Universului”, prin mandat poștal sau în persoană. Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe 1 an primesc 4 bonuri, cei pe 6 luni 2 și cei pe 3 luni 1 bon. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 4 bonuri pentru tragerea următoare.

15 FLACOANE A CATE 1 KILO, apă de Colonia Carnelia, puternic parfumată cu liliac, mărghitar, violette, zambile, heliotrop și Verveine, furnizate de renumita fabrică de parfumerii „Carmelia”, A. S. Aflion, str. General Florescu nrul 6, București

